

АКТУАЛЬНІСТЬ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Автор:

Лідія Худякова (Біла Церква, Україна)

Всебічний аналіз результатів трансформації аграрного сектору економіки показує, що причини суперечливості процесів і результатів реформ криються не лише у відсутності практичного досвіду здійснення таких змін, а й у відсутності науково обґрунтованої стратегії управління формотворчими процесами.

Сучасний світ - це діалектичне поєднання протиріч, що майже дійшли до межі свого загострення. Сучасна економіка України, як частина світової системи та основна рушійна сила людської цивілізації, є яскравим прикладом такого загострення. На жаль, економіка нашої країни, відноситься до однієї з найслабших ланок світової економіки та є найбільш вразливою до кризових явищ. Це позначається на становищі кожного окремо взятого підприємства та громадянина. Наслідки кризових явищ нам добре відомі, та основні з них - фінансова і виробнича нестабільність, набувають майже всеохоплюючого поширення. За умов розвитку ринкових відносин в Україні, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності та відповідальності за своїми зобов'язаннями перед усіма ланками фінансово-кредитної системи, постачальниками і своїми працівниками, значно зростає роль своєчасного і якісного аналізу фінансового стану підприємств. З його допомогою виробляється стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства. Фінансовий стан - один з найбільш важливих чинників життєдіяльності кожного підприємства, особливо в умовах економічної кризи. Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому кожен суб'єкт економічної діяльності, незалежно від галузі та форми власності, не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного аналізу фінансового стану. Тому кожне підприємство обов'язково розробляє насамперед свою методику проведення фінансового аналізу, яка дасть змогу провести повну оцінку фінансового стану з урахуванням відповідних факторів.

Фактори, які можуть зумовити фінансову кризу на підприємстві, заведено поділяти на зовнішні, або екзогенні (які не залежать від діяльності

підприємства), та внутрішні, або ендогенні (що залежать від діяльності підприємства). До зовнішніх факторів відносять:

- політичну нестабільність в країні, в якій розміщене підприємство;
- значний рівень інфляції;
- нестабільність фінансового ринку, господарського та податкового законодавства;
- зниження купівельної спроможності населення;
- фінансова криза в країні.

Внутрішні фактори:

- низький рівень кваліфікації керівного персоналу;
- низька якість менеджменту та маркетингу;
- помилки в інвестиційній політиці;
- дефіцит коштів для фінансування,
- недосконалість виробничої структури управління.

Щоб попередити фінансову кризу підприємства слід завчасно виявити можливість її появи. Для цього необхідно, в першу чергу, провести дослідження показників реалізації продукції, адже зниження її обсягу є першим фактором, що повинен спонукати керівний персонал підприємства виявити можливу загрозу фінансового стану та чинники, що призвели до цього. Така тенденція може бути спричинена світовою фінансовою кризою (знижуються доходи зарубіжних партнерів по бізнесу), але це може бути й результатом зниження конкурентоздатності продукції конкретного підприємства.

Стабільність фінансового положення підприємства в умовах ринкової економіки обумовлюється в чималому ступені його діловою активністю.

Аналізуючи показники ділової активності підприємства ми тим самим з'ясуємо, скільки чистого доходу припадає на 1 грошову одиницю усіх наявних ресурсів, своєчасно виявляємо їх зниження, що є загрозливим для фінансової стабільності підприємства. Для покращення становища насамперед потрібно: підвищити ефективність діяльності підприємства за рахунок прискорення обертання ресурсів і скорочення періоду їх обороту, збільшення числа обертів шляхом скорочення періоду виробництва або скорочення періоду обігу, яке в свою чергу потребує вдосконалення технології, модернізації і автоматизації виробництва.

Методика аналізу фінансового стану підприємств США, Франції та Японії докладніше, порівняно з іншими, характеризує фінансовий стан і може застосовуватись для зовнішнього аналізу суб'єктів господарювання в Україні. В економіці США існує близько 2 тисяч різних показників оцінки фінансового стану компаній хоча на практиці для аналізу використовують близько 200 показників.

На відміну від нашої країни, де система звітних показників була переважно централізована, у країнах з розвинутою ринковою економікою спецслужби опрацьовують у галузі досліджень системи звітних показників, необхідних для здійснення ринкових відносин, результати цих робіт закріплюються в національних стандартах обліку і звітності.

Система бухгалтерського обліку має створювати інформацію не тільки для внутрішнього контролю і прийняття рішень керівником фірми, а й для оцінки фінансового стану потенційно можливими кредиторами. Все це знайшло відображення в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку.

В окремих країнах поширені різні підходи до складання фінансових звітів, обумовлені чинним законодавством і стандартами. Але це не є перешкодою для оцінки й прийняття рішень. Більшість країн з ринковою економікою визнають основні цілі та ринкові концепції фінансових звітів згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку, оскільки це задовольняє потреби транснаціональних корпорацій та міжнародних фінансових ринків.

У 2000 році в Україні введено Міжнародний стандарт складання фінансової та бухгалтерської звітності підприємств. Досвіду щодо аналізу та планування фінансової документації бракує, тому знайомство з окремими положеннями бухгалтерської та фінансової звітності країн з ринковою економікою становить особливий інтерес.

Стійкий фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності. Тому оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший показник, а тільки за допомогою комплексу системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства.

Важливе значення для підприємства відіграє його майновий стан. Провівши оцінку майнового стану підприємства слід зазначити, наскільки зношені засоби і як часто вони оновлювались протягом останніх років. Застаріле не сучасне обладнання може призвести до суттєвого зменшення обсягів виробництва продукції та зниження продуктивності праці, погіршення якості продукції. Керівникам підприємств слід вживати заходів по модернізації, реконструкції, заміні чи капітальному ремонту основних засобів найближчим часом.

Ліквідність підприємства - це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань.

Аналіз ліквідності здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів): покриття, швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності, чистого обігового капіталу. У зв'язку з фінансовою нестабільністю в країні і світі в цілому підприємство, яке піклується про своє майбутнє, вдається до певних заходів прогнозування можливості банкрутства та пошуку резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку.

Підтвердити чи спростувати ймовірність банкрутства може аналіз фінансової спроможності підприємства за допомогою моделей Альтмана і Спрінтгейна.

Взявши до уваги точки зору науковців щодо визначення фінансового стану підприємства як статичного та динамічного поняття можна зазначити, що його сутність проявляється як у статистиці, тобто на певний момент часу, так і в динаміці, тобто в характеристиці діяльності підприємства у визначеному

періоді. Пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства, слід проводити шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових його діяльності. Основне: удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків.

Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок: збільшення виручки від реалізації продажу частини непродуктивних, або з низьким коефіцієнтом використання, потужностей основних засобів, рефінансування дебіторської заборгованості тощо.

Отже, щоб запобігти банкрутству слід вжити відповідних заходів щодо поліпшення стабільності роботи підприємства:

- звернути увагу на управління активами;
- знайти шляхи додаткового фінансування підприємства
- позбутися збиткової продукції і підрозділів;
- розробити програму скорочення непродуктивних затрат;
- оптимізувати моделі залучення і використання власного капіталу.

Література:

- 1.Бердар М.М. Фінанси підприємств – К.: ЦУЛ, 2011.
- 2.Дем'яненко М.Л., Левченко Н.М. та ін. Фінанси підприємств: навч. посібник для підготовки фахівців у вищих навч. закл. — К.: 2007.
- 3.Зятковський І.В. Фінанси суб'єктів господарювання в умовах інституціональних перетворень. - Т.: Економічна думка, 2006.
- 4.Непочатенко О.О. Фінанси підприємств – К.: ЦУЛ, 2011.
- 5.Поддегін А.М. та ін.. Фінанси підприємств: Підручник. – К.: КНЕУ, 2006.
- 6.Філімоненков О.С. Фінанси підприємства – К.: Алерта, 2009.
- 7.Череп А.В. Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання – К.: Кондор, 2009.